

ТРАНСНАЦІОНАЛІЗАЦІЙНІ ФАКТОРИ ЛІДЕРСТВА КРАЇН СКАНДИНАВІЇ НА ГЛОБАЛЬНИХ РИНКАХ

ШМОРГУН Ольга Володимирівна - аспірантка кафедри міжнародної економіки ДВНЗ «Київський національний економічний університет ім. В. Гетьмана»

УДК: 339.92

В статті проаналізована роль транснаціональних корпорацій як механізму досягнення странами Скандинавії позицій лідерів в мировій економіці. Раскриты особенности деятельности современных скандинавских транснациональных корпорацій. Охарактеризованы преимущества современных транснациональных корпорацій Скандинавіи по сравнению с корпораціями других стран-мировых экономических лидеров.

Ключові слова: транснаціональні корпорації, транснаціоналізаційні фактори, країни Скандинавії, глобальні ринки, інноваційний розвиток, глобалізаційні процеси.

Постановка проблеми

Держава загального добробуту може ефективно функціонувати лише за умови продуктивного, орієнтованого на впровадження інновацій і лідерство корпоративного сектору. Роль інституту, що виконує функцію координатора економічного життя держави й спроможний забезпечувати розвиток капіталомісткого виробництва на основі інновацій, традиційно надають корпораціям.

Аналізуючи економіки країн даного субрегіону, можна припустити, що модель добробуту скандинавських країн (з домінуванням державного сектору) формується не на ринковій основі – праця за такої моделі економіки стає немотивованою, у тому сенсі, що гідний рівень життя є гарантованим, але відсутні стимули для розвитку корпоративного сектору економіки. Проте, врахову-

ючи сучасні тенденції світогосподарського розвитку, скандинавська модель добробуту показала на практиці, що все ж таки є ринковою, і саме по відношенню праці і до розвитку корпорацій, які тут є не менш ефективними, ніж державний сектор, середній та малий бізнес.

У цьому контексті важливо визначити роль та місце транснаціоналізаційних факторів у забезпеченні конкурентних переваг країн Скандинавії в сучасному економічному середовищі, що визначаються як діяльністю держави, так і особливостями організації та функціонування на світових ринках корпоративного сектору скандинавських країн.

Перелічені моменти, поряд з необхідністю виявлення особливостей діяльності сучасних скандинавських транснаціональних корпорацій, обумовлюють актуальність теми даної статті.

Метою статті є дослідження транснаціоналізаційних факторів лідерства країн Скандинавії на глобальних ринках, визначення ролі та місця транснаціональних корпорацій (ТНК) в забезпеченні даного лідерства.

Аналіз досліджень і публікацій

Дослідженню транснаціоналізаційних процесів у сучасному бізнесі присвячені роботи значного числа вітчизняних науковців: Ю. Макогона, В. Новицького, О.Плещинського, О. Плотнікова, О. Рогача, Л. Руденко, В. Суторміной, В.Титова, С. Якубовського та ін.

З переліку наукових праць, присвячених проблемам виявлення факторів, що забезпечують позиціонування ТНК на глобальних ринках, слід відзначити таких зарубіжних учених як Р. Стіварт, А. Болто, В. Баттер, М. Міллер. В той же час, слід відзначити, що актуальною залишається необхідність дослідження ролі та місця ТНК в умовах розширення євроінтеграційних процесів, зокрема, в країнах Північної Європи.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів

Інтеграційні процеси, що характеризують перебіг розвитку сучасної світової, та європейської зокрема, економіки відображаються на діяльності корпоративного сектору. Розширення масштабів діяльності транснаціональних корпорацій, зміцнення їх позицій дало змогу виділити в сучасному економічному середовищі певні регіони, країни, корпорації яких діють на світових ринках найефективніше.

Для скандинавського регіону, як учасника міжнародних економічних відносин, також характерні інтеграційні процеси на рівні корпоративної інтеграції [2; 8]: створення та розвиток ТНК, концентрація значних обсягів ресурсів та їх інвестування, створення бази для довгострокової стійкості інтеграційних проєктів, що реалізуються як в межах скандинавського регіону, так і європейського та світового значення.

Домінуюча в країнах Північної Європи раціональна система внутрішньофірмового управління (коли функціональні служби обслуговують відповідні продуктові підрозділи) дозволила стати ТНК даного регіону світовими лідерами. У списку 100 найбільших нефінансових транснаціональних структур, ранжированих за величиною зарубіжних активів, компанії країн Північної Європи займають 6 позицій. Згідно з даними, структура бізнесу скандинавських ТНК також у значній мірі інтернаціоналізувалася. Регіональними лідерами за масштабами міжнародного бізнесу явно виступають фірми Швеції.

За статистикою фондової біржі OMX Nordic, керуючої 80% цінних паперів акціонерних компаній країн Північної Європи,

також спостерігається явна чисельна перевага шведських ТНК. Вони займають 16 позицій у першій двадцятці. Незважаючи на те, що з явною перевагою за показником обороту лідирує північноєвропейська Нокія – Фінляндія, наступні місця за нею посіли Вольво – Швеція, Данія, Атлас-Копко – Швеція, Ерікссон – Швеція. Двадцятку займають датські фірми Вестас Вінд Системс і Карлсберг [2].

У табл. 1 наведено перелік, місце в рейтингу найбільших та найефективніших корпорацій світу та основні показники, що характеризують масштаби діяльності скандинавських корпорацій згідно з рейтингом Forbes-2000.

Згідно з даними таблиці 1 по десять корпорацій Швеції, Норвегії та Данії мають вплив на розвиток ринків на яких вони працюють, що визначається обсягами реалізації продукції, рівнем прибутків та активів компаній. У цілому найактивніше скандинавські корпорації діють на ринках банківських послуг (8 з 30-ти наведених, реалізація продукції на 99,3 млрд. дол. США в 2012 році), особливо слід у цьому сенсі відзначити банки Швеції, які посідають 118, 243, 247, 265 місця в рейтингу.

Найпотужнішою корпорацією регіону, згідно з рейтингом, є норвезька нафтогазова Statoil, що займає 38 місце в рейтингу. Якщо порівнювати її з потужними банками регіону з рейтингу, то Statoil має більші обсяги реалізації (126,8 млрд. дол.) ніж всі вісім банків (99,3 млрд. дол. США). Проте сумарні прибутки банків (14 млрд. дол.) є вищі ніж прибутки Statoil, яке і їх сумарна ринкова вартість (175,8 млрд. дол. проти 78,1 у Statoil).

Слід також відзначити, що найбільші скандинавські корпорації – передусім компанії, що спеціалізуються на ринках послуг, а не на промисловому виробництві. Це характерно для всіх трьох країн. Такими є 17 з 30 корпорацій, які ввійшли до рейтингу.

У цілому, якщо порівнювати сукупні характеристики скандинавських корпорацій, представлених в рейтингу з показниками лідерів рейтингу, зокрема – китайського банку ICBC, то реалізація корпорацій регіону в чотири рази вища, ніж у лідера рейтингу,

Найбільші корпорації скандинавських країн згідно рейтингу Forbes-2000

Місце у рейтингу Forbes-2000	Компанія	Сфера діяльності	Реалізація продукції, млрд. дол. США	Прибуток, млрд. дол. США	Активи, млрд. дол. США	Ринкова вартість, млрд. дол. США
Швеція						
118	Nordea Bank	Регіональні банки	23,2	4,2	892,6	47,1
210	Volvo Group	Важке устаткування	46,7	1,7	50,4	31,9
243	SEB	Міжнародні банки	14,4	1,8	376,8	23,5
247	Svenska Handelsbanken	Міжнародні банки	11,5	2,2	367	28,2
265	Swedbank	Міжнародні банки	10,9	2,2	283,8	27,4
286	TeliaSonera	Послуги телекомунікацій	16,1	3,1	38,1	31
292	Ericsson	Телекомунікаційне обладнання	35	0,9	40,4	44,1
481	Atlas Copco	Індустріальне устаткування	13,4	2,1	12,5	35,2
486	H& M	Роздрібний продаж	18,1	2,5	8,8	59,8
505	Sandvik	Індустріальне устаткування	15,2	1,2	16	20,5
Всього по країні			204,5	21,9	2086,4	348,7
Норвегія						
38	Statoil	Нафтогазова промисловість	126,8	12,4	140,2	78,1
219	DNB	Регіональні банки	14,4	2,5	406,8	26,5
326	Telenor	Послуги телекомунікацій	18,3	1,7	29,6	34,1
565	Yara International	Хімічні речовини	15,1	1,9	14,4	13,2
1017	Norsk Hydro	Алюміній	11,7	-0,2	20,9	9
1059	Gjensidige Forsikring	Страховання здоров'я та майна	4,1	0,8	16,8	8,4
1175	Storebrand	Страховання	9	0,2	75,6	2
1516	Orkla	Конгломерат	5,4	0,3	10,4	8,4
1531	Aker Solutions	Конструкторські послуги	8,1	0,4	7,1	5,1
1944	SpareBank 1 SR-Bank	Регіональні банки	1,2	0,2	25,4	2,4
Всього по країні			214,1	20,2	747,2	187,2
Данія						
133	Moller-Maersk	Транспортні послуги	60,5	3,8	73,7	35
285	Danske Bank	Міжнародні банки	22,6	0,8	615,6	19,1
439	Novo Nordisk	Фармацевтична продукція	13,8	3,8	11,2	95
525	Carlsberg	Напої (пиво)	11,6	1	27,2	15,8
1312	TDC	Послуги телекомунікацій	4,6	0,6	11,2	6,4
1569	Coloplast	Медичне постачання та устаткування	1,9	0,4	1,8	11,4
1633	Novozymes	Біотехнології	2	0,4	2,6	11
1737	Jyske Bank	Регіональні банки	1,7	0,1	45,6	2,6
1958	Sydbank	Регіональні банки	1,1	0,1	27	1,6
1962	Vestas Wind Systems	Електроустаткування	9,5	-1,3	9	1,6
Всього по країні			129,3	9,7	824,9	199,5
Всього по скандинавських країнах			547,9	51,8	3658,5	735,4

Джерело: складено на основі рейтингу Forbes-2000 [6] з узагальненнями автора

прибуток більший на 37%, активи – на 30%, а ринкова вартість – втричі.

Тобто, аналізуючи ці дані, слід зазначити, що скандинавські корпорації, працюючи на ринках, орієнтуються передусім не на прибуток, на стабільні ринкові позиції (ринкову вартість) та високі обороти, тобто – максимізують присутність на ринку, виходячи з наявних активів.

При цьому слід відзначити, що населення регіону лише 29 млн., що, зокрема в 1,6 рази менше, ніж в Україні, проте в рейтингу *Forbes* представлено 30 корпорацій регіону і жодної з України. У той же час до рейтингу найбагатших людей планети *Forbes* включено 10 українців.

Співставляючи дані, що характеризують розвиток скандинавських країн, з даними, що характеризують діяльність їх корпорацій (табл. 2) слід відзначити, що в 2012 році найбільші корпорації регіону реалізовували продукції на рівні близько 40% ВВП, що свідчить про суттєвий внесок ТНК у формування економічного потенціалу скандинавських країн.

Характеризуючи особливості скандинавських ТНК слід проаналізувати умови їх формування. Компанії будь якої країни схильні працювати стабільно та без змін, тобто у ході поступового руху до стратегічної мети. Розширення перспектив і горизонтів існування організації створює підґрунтя до створення складніших структур. Досвід свідчить, що кожна з розвинених країн пройшла шлях від ринку підприємств до ринку крупних структурних об'єднань, не є винятком і Скандинавія [2].

Необхідність подолання недоліків малих підприємств: обмежені фінансові ресурси, неможливість інвестування, поєднання в одній особі власника та керівника, ігнорування важливості планування, зростання трансакційних витрат, зростання собівартості виробництва, зниження конкурентоспроможності на світових ринках під впливом конкуренції з боку великих компаній-стимулювала підприємства до накопичення капіталу, збільшення розмірів, поєднання виробничої, збутової та фінансової діяльності та зумовила появу на ринку корпорацій.

Формування великих корпоративних

об'єднань забезпечила достатню диференціацію продукції на конкретному сегменті ринку та збільшення ринкової частки підприємства, що дало змогу отримати стратегічні конкурентні переваги за рахунок ефекту масштабу [2, с. 68].

Будь-які інституціональні зміни стають основою для організаційних змін, що відображають свідоме прагнення менеджменту корпорацій привести систему управління та структуру внутрішніх ресурсів корпорації у відповідність до умов зовнішнього середовища для досягнення корпоративних цілей (підвищення рентабельності, забезпечення конкурентоздатності).

Важливим є те, у яких інституційних умовах діють корпорації регіону. Табл. 3 ілюструє, що ринкова капіталізація компаній у регіоні дещо вища ніж у середньому по країнах Єврозони, бізнес підтримується активним кредитуванням (цьому сприяє наявність потужних національних банків-транснаціональних корпорацій) та має високий рівень податкового тиску (цим можна, зокрема, пояснити досить невеликий рівень прибутку корпорацій регіону порівняно з лідером рейтингу, про що йшлося раніше). Ще однією особливістю є досить висока частка експорту високотехнологічної продукції в загальній сумі експорту.

Так, слід зазначити, що для скандинавських країн характерним є високий рівень продуктивності праці, досягнутий передусім завдяки значним інвестиціям в інновації. Так, витрати на інновації в Швеції складають більш ніж 4% ВВП [1] – це вдвічі більше, ніж, наприклад, у Австрії. Результатом високого рівня продуктивності та інноваційності економік скандинавських країн, зокрема, є високий рівень конкурентоспроможності цих країн.

За оцінками Всесвітнього економічного форуму, найбільш поширеною в країнах-лідерах інноваційного розвитку (Скандинавських країнах, США, Німеччині, Великобританії) є «горизонтальна» система зв'язку і взаємодії між внутріфірмовими структурами [4, с. 7] – динамічно та стратегічно спланована мережа самокерованих одиниць, що ґрунтується на координації, участі та децентралізації.

Еволюція йде у бік мережевого принци-

Місце найбільших корпорацій Скандинавії у формуванні ВВП країн регіону

Показник	2007	2008	2009	2010	2011
Швеція					
ВВП на душу населення (в поточних цінах дол. США)	39330,0	41000,0	37970,0	40070,0	42210,0
Чисельність населення, чол.	9148092,0	9219637,0	9298515,0	9378126,0	9449213,0
ВВП (в поточних цінах млн. дол. США)	462512,9	486158,6	405783,0	462903,1	539681,7
Реалізація продукції 10 найбільшими корпораціями, млн. дол. США					204500 (38%)
Зростання (% за рік) ВВП	3,3	-0,6	-5,0	6,6	3,9
Очікувана тривалість життя при народженні (років)	80,9	81,1	81,4	81,5	81,8
Норвегія					
ВВП на душу населення (в поточних цінах дол. США)	55630,0	61060,0	54500,0	57660,0	61450,0
Чисельність населення, чол.	4709153,0	4768212,0	4828726,0	4889252,0	4953088,0
ВВП (в поточних цінах млн. дол. США)	393479,2	453885,5	374757,5	417752,6	485803,4
Реалізація продукції 10 найбільшими корпораціями, млн. дол. США					214100 (44%)
Зростання (% за рік) ВВП	2,7	0,0	-1,7	0,7	1,4
Очікувана тривалість життя при народженні (років)	80,4	80,6	80,8	81,0	81,3
Данія					
ВВП на душу населення (в поточних цінах дол. США)	38100,0	40460,0	38870,0	41540,0	41920,0
Чисельність населення, чол.	5461438,0	5493621,0	5523095,0	5547683,0	5570572,0
ВВП (в поточних цінах млн. дол. США)	311417,6	343881,4	310544,7	313365,8	333616,0
Реалізація продукції 10 найбільшими корпораціями, млн. дол. США					129300 (39%)
Зростання (% за рік) ВВП	1,6	-0,8	-5,7	1,6	1,1
Очікувана тривалість життя при народженні (років)	78,2	78,4	78,6	79,1	79,8

Джерело: складено автором за даними Світового банку [6] та рейтингу Forbes-2000 [7]

пу побудови ТНК, який є характерним для скандинавських ТНК. Даний принцип, зазвичай, не реалізується в чистому вигляді, а поєднується з принципами командними і ринковими, завдяки чому гнучкі ТНК перетворились у домінуючі суб'єкти олігопольного ринку і стали одним із вирішальних

факторів формування мережевого суспільства, демонструючи всі його переваги і недоліки.

Мережева форма організації скандинавських ТНК дає можливість вирішити два основних завдання: забезпечити гнучкість реагування ТНК на зміну умов світового

Особливості ведення бізнесу в скандинавських країнах

Країна	Наявна ринкова капіталізація компаній, % від ВВП	Внутрішній кредит, забезпечений банківським сектором, % від ВВП	Податковий дохід, зібраний центральним урядом % від ВВП	Експорт високотехно-логічної продукції, % від загального експорту
Данія	53,8	205,4	33,8	13,9
Норвегія	45,1	201,2	28,4	18,5
Швеція	87,1	142,3	21,9	13,3
Єврозона	41,9	153,5	17,6	14,9
Світ	68,7	164,9	14,8	17,6

Джерело: складено автором за даними Світового банку [7]

ринку та здатність до координування діяльності.

Зазвичай ТНК не здійснюють незалежну інноваційну стратегію. Так, приміром, в Австрії близько 61 % компаній здійснюють спільні інновації з іншими компаніями, в Іспанії – близько 83 % компаній, натомість у Данії (скандинавській країні) цей показник склав 97 %.

У випадку виробничих альянсів досить високою є частка азійських ТНК, що пояснюється роллю країн Азії у світовому виробництві. У сфері маркетингу та інноваційній діяльності потужними є ТНК Північної Америки, що є результатом наявності широкої дослідної та технологічної бази. Європейські ТНК характеризуються більшою часткою виробничих стратегічних альянсів і дещо меншою – маркетингових та інноваційних.

Серед ТНК існує потужна тенденція до використання зовнішніх джерел для отримання технологій. Кількість ТНК, які вважають себе значно залежними від зовнішніх джерел придбання технологій, значно зростає за останні роки. Якщо у 1991 році лише 35 % японських ТНК, 22 % європейських та 10 % північноамериканських вважали себе залежними від зовнішніх джерел, то на початку ХХІ століття вже близько 85 % світових ТНК заявляли про це. Тому, очевидно, що серед сучасних ТНК поширеним є співробітництво у сфері високих технологій. В умовах глобальної конкуренції, інтернаціоналізація інновацій має зростаючий вплив на виробництво знань.

Трансформаційні процеси під впливом

глобалізації відбуваються одночасно з процесами локалізації: спостерігається посилення економічної ролі локальних спільностей, які стали учасниками складної системи глобальних зв'язків і залежностей, що характерно для скандинавського регіону. Це відкриває нові можливості для скандинавських ТНК і в той самий час створює нові загрози, примушуючи самостійно вишукувати засоби для адаптації до нових умов.

У випадку, коли локальні спільності у своєму розвитку можуть опиратися на тісну кооперацію у межах економічної системи країни, що забезпечує скандинавським ТНК необхідну конкурентоспроможність і вихід на світові ринки, процеси локалізації відбуваються конструктивно, зміцнюючи зазначену систему і сприяючи міжнародній інтеграції бізнесу скандинавських країн. У випадку, коли країна переживає соціально-економічну, фінансову кризу і кооперативні зв'язки всередині її економічної системи перериваються, захисна реакція місцевих спільностей набуває переважного значення. У найбільш крайніх формах це знаходить прояв у сепаратизмі, націоналізмі, релігійному фанатизмі, що загрожують цілісності держави [4, с. 5].

Сучасна діяльність скандинавських ТНК здійснюється з урахуванням можливостей, які з'явилися в результаті членства Данії і Швеції в ЄС, формування європейського економічного простору. Вільне переміщення робочої сили, капіталу, товарів та послуг, спрощення торгових процедур стали додатковими факторами лідерства ТНК країн Скандинавії.

У той же час, дані фактори діють лише за умови модернізації об'єктів інфраструктури регіону, підтримки інноваційно-технологічного розвитку. У цьому відношенні показовим є практика датсько-шведського бізнес-кластера на берегах затоки Ересунн, що включає підприємства Медіконової долини (фармацевтика та біотехнології), ІТ, харчової та транспортної галузей. Найбільшими ТНК, що налагодили виробництво в кластері, стали компанії Новозімес, Ново Нордіск, ЛЕО Фарма, Х. Лундбек і Нікомед. Велико-масштабне виробництво в рамках даного кластеру дозволило Данії стати третім у світі експортером фармацевтичної продукції на душу населення, а Швеції – п'ятим.

Як правило, ТНК економічно набагато сильніше, ніж більшість приймаючих їх країн. Вони нерідко намагаються використати свою потужність, щоб чинити тиск на місцеві уряди, змушуючи їх мінімізувати свої податкові зобов'язання або домагаючись отримання особливих пільг у фінансовій сфері, інфраструктурі, захисту ринку і так далі. У якості акцій у відповідь багато країн застосовують заборони і обмеження, а також націоналізацію і експропріацію власності (особливо активно ці заходи використовувалися після другої світової війни). Наприклад, об'єми продажів американської корпорації General Motors перевищують валовий внутрішній продукт такої скандинавської країни, як Данія.

Сукупні ж продажі зарубіжних філій 100 найбільших нефінансових ТНК складають близько чверті від об'єму світового експорту товарів і послуг. Було немало випадків, коли ТНК втручалися в політику місцевої влади, починали кампанію по формуванню нових урядів, які б краще реагували на їх вимоги. При цьому підкуп місцевих чиновників заради отримання особливих пільг є важливим інструментом, який був не раз використаний у багатьох країнах.

З огляду на сказане вище, домінуюча роль державного сектору в скандинавських країнах є тим стримуючим фактором, що орієнтує скандинавські ТНК передусім на ефективну, продуктивну діяльність, а не на екстенсивний розвиток та отримання прибутків будь-яким чином.

З цієї точки зору вражаючий підйом скандинавських ТНК також можна пояснити тим, що цей шлях був підготовлений як в політичному плані, так і в плані корпоративізму [2].

Висновки

Процес транснаціоналізації сприяє поширенню нових технологій, форм організації виробництва, управління і маркетингу, ефективному використанню ресурсів. ТНК займають центральне місце в сучасній світовій економіці, вони все більше впливають на міжнародні відносини і світову економіку в цілому. У рамках ринкової економіки поки що не існує альтернативи ТНК, і провідні країни-економічні лідери зацікавлені в удосконаленні їх діяльності.

Аналізуючи діяльність скандинавських ТНК та їх роль у транснаціоналізаційних процесах Європи та світу, важливо визначити фактори, що забезпечують конкурентоспроможність ТНК у сучасних умовах поширення взаємозалежності національних економік: головний фактор полягає в ефективному поєднанні регулюючих та протекціоністських заходів у національній економічній політиці, у взаємодії держави та бізнесу, спрямованій на забезпечення цілей процвітання та лідерства країн, що характерно для скандинавського регіону. Забезпечення ефективних заходів державного регулювання в сучасних умовах стає запорукою розбудови скандинавської моделі економіки, яка спрямована на збалансований розвиток бізнесу та соціальної сфери. Основним завданням цієї моделі є досягнення «суспільства загального добробуту» при утриманні високої ефективності діяльності ТНК.

Розглянуті особливості економічного розвитку країн Скандинавії сприяли формуванню особливого типу ТНК: спеціалізація бізнесу та регіональна інтеграція створили можливості для нівелювання обмежень малих розмірів місцевих ринків, одночасно підвищуючи об'єктивну привабливість цього регіону для економічної діяльності. У результаті в країнах Скандинавії створилися і ефективно діють великі корпоративні структури – ТНК, зіставні з найбільшими ТНК світу.

АНОТАЦІЯ

У статті проаналізовано роль транснаціональних корпорацій як механізму досягнення країнами Скандинавії позицій лідерів в світовій економіці. Розкрито особливості діяльності сучасних скандинавських транснаціональних корпорацій. Охарактеризовано переваги сучасних транснаціональних корпорацій Скандинавії порівняно з корпораціями інших країн-світових економічних лідерів.

SUMMARY

In article the role of multinational corporations as mechanism of achievement by the countries of Scandinavia of positions of leaders in world economy is analyzed. Features of activity of modern Scandinavian multinational corporations are opened. In article the author compares advantages of modern multinational corporations of Scandinavia to corporations of other countries - world economic leaders.

Специфіка структурних перетворень скандинавських ТНК в умовах системної трансформації полягає в очевидній підпорядкованості організаційних змін у скандинавських ТНК інституціональним перетворенням. Перспективними в постіндустріальному суспільстві стають організаційні схеми, засновані на мережах, що дають змогу поєднати розв'язання двох основних завдань: забезпечення гнучкості та забезпечення здатності до координування.

Аналіз сучасної практики господарювання ТНК Скандинавії свідчить про необхідність трансформації корпоративного сектора економіки України, еволюційний перехід до більш ефективних форм відносин, зразком яких є скандинавські ТНК, що є необхідною умовою для забезпечення міжнародної конкурентоспроможності нашої країни.

Література

1. Волков А. М. Швеция : инвестиционная модель в действии / А. М. Волков // Современная Европа. – 2005. – № 1. – С. 54-62.
2. Головінов О. М. Державний сектор сучасної економіки : теоретико-методологічний аспект : монографія / О. М. Головінов. – Донецьк, 2010. – 396 с.
3. Данько М. Реорганізація підприємств у контексті формування корпоративних структур / М. Данько // Економіка України, – 2007. – № 1. – С. 64-70.
4. Иванов Н. Глобализация и общество: проблемы управления / Н. Иванов

// Мировая экономика и международные отношения. – 2008. – № 4. – С. 3-15.

5. Орищук Н. В. Економічні принципи розвитку мережених торговельних структур / Н. В. Орищук // Економіка, фінанси, право. – 2007. – № 3. – С. 3-15.

6. Рейтинг найбільших корпорацій світу Forbes-2000. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.forbes.com/global2000/#page:1_sort:0_direction:asc_search:_filter:All%20industries_filter:All%20countries_filter:All%20states

7. Світовий банк – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.worldbank.org

8. Северная Европа. Регион нового развития / Под. ред. Дерябина Ю. С. и Антюшиной Н. М. – М.: Весь мир, 2008. – 508 с.

9. Сірко А. В. Корпоративні відносини в перехідній економіці : проблеми теорії і практики / А. В. Сірко. – К.: Імекс, 2004. – 413 с.

10. Фоміна М. В. Проблеми сталого економічного розвитку в умовах глобалізації : монографія / М. В. Фоміна. – Донецьк. – 2010. – 358 с

11. Швиданенко О. А. Глобальна конкурентоспроможність : теоретичні та прикладні аспекти : моногр. / О. А. Швиданенко. – К.: КНЕУ, 2007. – 312 с.

12. Ястремська О. М. Стратегічна організаційна реорганізація підприємств як прояв інституціоналізації на мікрорівні / О. М. Ястремська. – Донецьк: ДонНТУ, 2004. – 244 с.